

PROF. DR VERICA BABIĆ

UVOD U MENADŽMENT

Prvo izdanje

Kragujevac, 2008.

Naziv udžbenika: Uvod u menadžment

Autor: Prof. dr Verica Babić

Recenzenti: Prof. dr Živadin Stafanović
Prof. dr Nebojša Janićijević

Izdavač: Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu
Za izdavača: Prof. dr Slobodan Malinić, dekan

Štampanje knjige je finansirano iz sredstava TEMPUS PROJEKTA –
TEMPUS JEP CD 19087-2004 „ Reorganization of Economics Study in
Serbia“

Grafička priprema: Blaza Mitrović

Štampa: InterPrint, Kragujevac

Tiraž: 300

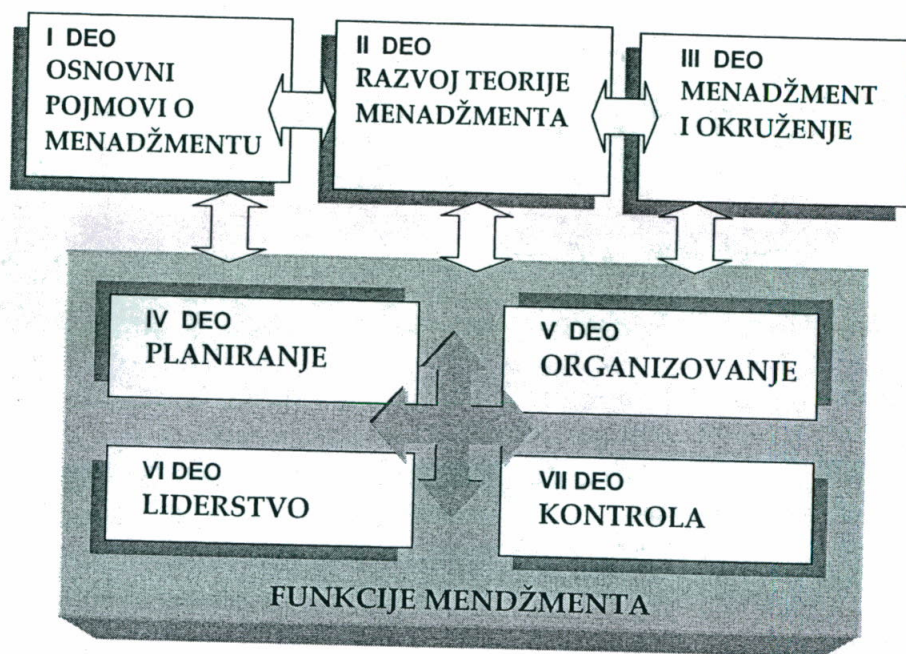
ISBN: 978-86-82203-83-4

©2008.

Sva prava su zaštićena. Nijedan deo ove knjige ne sme biti reprodukovan niti smešten u sistem za pretraživanje ili transmitovanje u bilo kom obliku, elektronski, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na drugi način, bez prethodne dozvole autora.

*Višnji i Uglješi,
a posebno Juliji*

UVOD U MENADŽMENT

SADRŽAJ

I DEO

OSNOVNI POJMOVI O MENADŽMENTU

1. Definisanje menadžmenta	4
2. Menadžment: umetnost i nauka	6
3. Organizacija - pojam, vrste i značaj organizacije.....	8
4. Menadžment funkcije i uloge	11
4.1. Menadžment funkcije	11
4.2. Menadžment uloge.....	13
5. Tipovi menadžera	16
6. Menadžment veštine i kompetencije	19
6.1. Menadžment veštine	19
6.2. Menadžment kompetencije	20
7. Nova era menadžmenta	24
7.1. Globalizacija	25
7.2. Ekonomija znanja.....	29
7.3. Preduzetništvo	35
7.4. Razvoj ICT.....	43
Rezime	48
Ilustracija: Menadžer u akciji	49
Pitanja za proveru znanja	52
Reference	53

II DEO

RAZVOJ TEORIJE MENADŽMENTA

1. Evolucija misli o menadžmentu	57
2. Klasična teorija menadžmenta.....	59
2.1. Naučni menadžment.....	60

2.2. Administrativna teorija.....	61
3. Biheviorizam	67
3.1. Teorija međuljudskih odnosa	68
3.2. Organizaciono ponašanje	70
4. Kvantitativni pristup menadžmentu	72
5. Sistemski pristup	73
6. Kontingentni pristup.....	76
Rezime	78
Ilustracije: da li je Taylor aktuelan?	79
Pitanja za proveru	81
Reference	82

III DEO

MENADŽMENT I OKRUŽENJE

1. Pojam i dimenzije okruženja	85
1.1. Pojam okruženja	85
1.2. Dimenzije okruženja	86
2. Eksterno okruženje.....	88
2.1. Komponente opšteg okruženja.....	88
2.2. Komponente posebnog okruženja	93
2.3. Stakeholder analiza	95
2.4. Modeli okruženja	97
2.5. Okruženje, menadžment i proces odlučivanja	99
3. Interno okruženje.....	103
3.1. Organizaciona kultura - pojam i sadržina	103
3.2. Funkcije i karakteristike organizacione kulture	105
3.3. Oblikovanje organizacione kulture	108
Rezime	111
Ilustracija: kako kompanije reaguju na globalne trendove: McKinsey globalno istraživanje	112

Pitanja za proveru.....	116
Reference	117

IV DEO

PLANIRANJE

1. Proces donošenja menadžerskih odluka.....	121
1.1. Pojam odluka.....	122
1.2. Vrste odluka	126
1.3. Karakteristike strategijskih odluka.....	130
1.4. Teorijski prilazi procesu odlučivanja u organizaciji.....	135
1.4.1. Normativna teorija	135
1.4.2. Deskriptivna teorija.....	138
1.5. Faze procesa odlučivanja.....	140
2. Osnove planiranja.....	144
2.1. Vizija, misija i ciljevi organizacije	144
2.2. Planovi.....	152
3. Strategijski menadžment	156
3.1. Evolucija strategijskog razmišljanja.....	156
3.2. Pojam i vrste strategije	159
3.3. Korporativna, poslovna i funkcionalne strategije	164
4. Proces strategijskog menadžmenta.....	167
4.1. Formulisanje strategije.....	168
4.2. Implementacija strategije.....	185
Rezime	196
Ilustracija: Kako kompanije reaguju na konkurenciju: McKinsey globalno istraživanje	198
Pitanja za proveru.....	203
Reference	204

V DEO

ORGANIZOVANJE

1. Dizajniranje organizacione strukture	209
2. Osnovni parametri i dimenzije organizacione strukture	212
2.1. Parametri organizacione strukture	212
2.2. Dimenzije organizacione strukture	221
3. Faktori organizacionog strukturiranja	225
3.1. Okruženje	225
3.2. Tehnologija	232
3.3. Veličina	240
3.4. Životni ciklus organizacije	241
4. Proces odlučivanja o organizacionoj strukturi	244
4.1. Model izbora organizacione strukture	241
4.2. Osnovni modeli organizacione strukture	248
4.3. Savremeni modeli organizacione strukture	256
5. Organizacioni procesi	263
5.1. Proces komuniciranja	263
5.2. Interpersonalne komunikacije	265
5.3. Proces komuniciranja u organizaciji	269
6. Organizacione promene	271
6.1. Pojam i vrste organizacionih promena	271
6.2. Model menadžmenta organizacionim promenama	274
6.3. Mobilisanje moći u cilju efikasnih organizacionih promena	281
7. Menadžment ljudskim resursima	286
7.1. Pojam i značaj menadžmenta ljudskim resursima	286
7.2. Osnovne aktivnosti menadžmenta ljudskim resursima	287
Rezime	299
Ilustracija: Bolja strategija kroz organizaciono dizajniranje	301
Pitanja za proveru	312
Reference	313

VI DEO

LIDERSTVO

1. Pojam, teorije i modeli liderstva	319
1.1. Pojam liderstva	319
1.2. Teorije i modeli liderstva	321
1.2.1. Teorije sa stanovišta ličnih osobina lidera	321
1.2.2. Teorije o stilovima liderstva	322
1.2.3. Kontigentne teorije liderstva	326
1.3. Noviji pristupi proučavanju liderstva u organizacijama	332
1.3.1. Transformaciono vs. Transakciono liderstvo	332
1.3.2. Transformacioni lideri - lideri promena	335
2. Moć i politički procesi u organizacijama	340
2.1. Definisanje moći, autoriteta i političkih procesa	340
2.2. Tipovi i izvori moći	342
2.3. Organizacioni izvori moći	344
2.4. Upotreba moći – politički procesi	351
3. Proces motivisanja	356
3.1. Pojam motivisanja	356
3.2. Teorije motivacija	362
3.2.1. Teorije sadržaja	362
3.2.2. Teorije procesa	370
3.2.3. Teorije motivacije bazirane na dejstvu okruženja	379
4. Grupe i timovi	383
4.1. Pojam grupa i timova	383
4.2. Vrste grupa	385
4.3. Karakteristike grupa	388
4.4. Formiranje grupa	397
4.5. Timski rad i proces formiranja timova	400
5. Konflikti	403
5.1. Pojam i vrste konflikta	403
5.2. Izvori konflikta	406
5.3. Tehnike za menadžment konfliktom	407

Rezime	410
Ilustracija: Pripremanje recepta za efektivno liderstvo	412
Pitanja za proveru	417
Reference	418

VII DEO

KONTROLISANJE

1. Kontrola kao menadžment funkcija	423
1.1. Značaj i uloga kontrole kao menadžment funkcije	423
1.2. Proces i vrste kontrole	425
1.3. Efektivnost kontrole	433
2. Operativni menadžment i kontrola	436
2.1. Osnove operativnog menadžmenta	436
2.2. Menadžment ukupnim kvalitetom (TQM)	442
2.3. Reinženjering poslovnih procesa	446
2.4. Benčmarking	450
3. Korporativno upravljanje - kontrolisanje kontrolora	454
3.1. Pojam i značaj korporativnog upravljanja	454
3.2. Modeli i mehanizmi korporativnog upravljanja	459
3.3. Bazni principi korporativnog upravljanja	462
Rezime	465
Ilustracija: Reinženjering procesa isporuke i servisiranja opreme u kompaniji Hewlett-Packard	466
Pitanja za proveru	474
Reference	475

PREDGOVOR

Knjiga Uvod u menadžment napisana je kao udžbenik za istoimeni nastavni predmet Uvod u menadžment, koji se izučava na prvoj godini studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, na studijskom programu Menadžment i poslovna ekonomija, kao obavezan predmet, i na studijskom programu Ekonomija, kao izborni predmet.

Knjiga je nastala kao deo rezultata Tempus projekta JEP CD 19087 – 2004.: "Reorganization of Economics Study in Serbia", i potrebe da se sadržaji nastavnih predmeta prilagode novim zahtevima nastavnog procesa.

Prilikom koncipiranja sadržaja knjige, autor je smatrao da je potrebno studentima omogućiti sticanje osnovnih znanja iz oblasti menadžmenta, koja će biti dobra osnova za proučavanje srodnih naučnih disciplina na narednim godinama studija.

Knjiga Uvod u menadžment je strukturirana u sedam delova kojima se prekrivaju relevantna područja menadžmenta. U prvom delu su data pojmovna razgraničenja, drugi deo je posvećen evoluciji naučne misli o menadžmentu, treći deo izučava probleme okruženja i menadžmenta, četvrti, peti, šesti i sedmi deo obuhvataju analizu osnovnih menadžment funkcija: planiranja, organizovanja, liderstva i kontrole.

Pisanje udžbenika je uvek veliki izazov i velika odgovornost za nastavnika. Prvo izdanje koje je pred Vama rezultat je dugogodišnjeg istraživačkog i pedagoškog rada u oblasti menadžmenta, ali autor je svestan da je potrebno još unaprediti tekst udžbenika. Zato će sve sugestije studenata, koji će knjigu najviše koristiti, kolega i stručnjaka iz prakse biti dragocene za neka buduća izdanja.

Na kraju želim da se zahvalim svima koji su mi davali podršku u dugogodišnjem radu na knjizi, a posebno recenzentima prof. dr Živadinu Stefanoviću i prof. dr Nebojši Janićijeviću.

U Kragujevcu
28.08.2008.

Autor
Prof. dr Verica Babić

I DEO

OSNOVNI POJMOVI O MENADŽMENTU

SADRŽAJ

1. DEFINISANJE MENADŽMENTA
2. MENADŽMENT: UMETNOST I NAUKA
3. ORGANIZACIJA - POJAM, VRSTE I ZNAČAJ ORGANIZACIJE
4. MENADŽMENT FUNKCIJE I ULOGE
 - 4.1. Menadžment funkcije
 - 4.2. Menadžment uloge
5. TIPOVI MENADŽERA
6. MENADŽMENT VEŠTINE I KOMPETENCIJE
 - 6.1. Menadžment veštine
 - 6.2. Menadžment kompetencije
7. NOVA ERA MENADŽMENTA
 - 7.1. Globalizacija
 - 7.2. Ekonomija znanja
 - 7.3. Preduzetništvo
 - 7.4. Razvoj ICT

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
005(075.8)

БАБИЋ, Верица

Uvod u menadžment / Verica Babić. - 1.
izd. - Kragujevac : Ekonomski fakultet
Univerziteta, 2008 (Kragujevac : Interprint).
- XIII, 476 str. : graf. prikazi, tabele ; 24 cm

Tiraž 300. - Bibliografija uz svako
poglavlje.

ISBN 978-86-82203-83-4

а) Менаџмент
COBISS.SR-ID 151395340